

**ANONİM ORTAKLIK YÖNETİM KURULU ÜYELERİNE
KARŞI AÇILACAK SORUMLULUK DAVALARINDA
ZAMANAŞIMI SÜRELERİ
R. Eda GİRAY*/Sezin AKTEPE****

ÖZET:

Bu çalışmada, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davalarında Zamanaşımını düzenleyen genel hüküm niteliğindeki TTK m. 309 incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yönetim Kurulu Üyesi, Sorumluluk, Zamanaşımı

**PERIOD OF PRESCRIPTION OF LIABILITY CLAIMS
AGAINST THE JOINT-STOCK COMPANY EXECUTIVE
COMMITTEE MEMBERS**

ABSTRACT:

In this article, we analysis the clause about period of prescription of liability claims against the joint-stock company executive committee members.

Keywords: Executive committee members, Legal Responsibilities, Period of prescription.

---

* Arş. Gör., İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

** Arş. Gör., İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medenî Usûl ve İcra- İflâs Hukuku Anabilim Dalı.

GİRİŞ

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna yol açan hallerde zamanaşımı, Türk Ticaret Kanunu'nda özel olarak düzenlenmiştir. TTK 340. maddesi yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarıyla ilgili olarak TTK 309. maddeye atıf yapmaktadır. Bu atfa göre; TTK 309. maddesinde belirtilen zamanaşımı süreleri, yönetim kurulu üyelerinin 336 ve 337. maddeleri gereğince sorumlu oldukları hallerde de uygulanır¹.

Doktrindeki tartışmalara paralel olarak, bu çalışmada, önce, 340. maddenin yaptığı açık yollama gereğince, pay sahipleri ve ortaklık alacaklılarının dolayısıyla ve doğrudan uğradıkları zararlar sebebiyle yönetim kurulu üyelerine karşı açacakları sorumluluk davalarının zamanaşımı incelenecektir. İkinci bölümde ise 309. maddedeki zamanaşımı sürelerinin, anonim ortaklığın doğrudan doğruya açtığı davalarda uygulanıp uygulanamayacağı meselesi irdelenecektir. Bu kapsamda doktrinde benimsenen görüşlere ve Yargıtay uygulamalarına yer verilecektir. Çalışmamızda son olarak, TMSF tarafından el konulan bankalarda, yönetim kurulu üyeleri hakkında açılacak sorumluluk davalarında TMSF'nin davacı sıfatı ve özel zamanaşımı belirtilecektir.

I. PAY SAHİPLERİ VE ORTAKLIK ALACAKLILARI TARAFINDAN AÇILACAK DAVALARDA ZAMANAŞIMI SÜRELERİ

A. GENEL OLARAK

Bilindiği üzere anonim şirketlere bir sözleşme² ile bağlı olan yönetim kurulu üyeleri öncelikle şirket tüzel kişiliğine karşı sorumludurlar. Bu nedenle yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açma yetkisine asıl olarak ortaklık sahiptir. Ancak ortaklığın bu yönde karar almaması³ veya sorumlu-

---

¹ İMREGÜN Oğuz, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Ortaklığa Karşı Hukuksal Sorumu, Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, s.276 (Hukuksal Sorum); ÇAMOĞLU Ersin, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Ankara 2007 (Sorumluluk), s. 241 vd.

² Anonim şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki sözleşmenin hukuki niteliği hakkındaki görüşler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İMREGÜN, Hukuksal Sorum, s.260; SEZGİN, Ayşegül, "Yönetim Kurulu Üyesi ile Anonim Ortaklık Tüzel Kişisi Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği", Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan, İstanbul, 2006, s. 365 vd.

³ Genel kurul aklama kararı vermiş ise, bu karar pay sahiplerinin tümüne etkili olduğundan (m.379), pay sahibi sıfatı ile tazminat davası açılabilmesi için, önce aklama kararının iptalini

luk davası açılmasını isteyen ortakların, sermayenin 1/10'unu temsil etmemesi⁴ nedeniyle ortaklık dava açmıyor veya açamıyor olabilir. Bu gerekçe ile TTK 309. maddesinde ortakların ve alacaklıların da dolayısıyla uğradıkları zararlardan dolayı dava açabilecekleri düzenlenmiştir. Fakat unutulmamalıdır ki şirketin doğrudan zarar gören konumunda bulunduğu her durumda, madde de açıkça ifade edildiği üzere, hükmolunacak tazminat şirkete verilecektir.

Yönetim kurulunun kusurlu davranışları sonucunda ortaklık malvarlığının azalmasına neden olunması, ortaklık açısından doğrudan bir zarar teşkil ederken, gerek pay sahipleri gerek alacaklılar yönünden dolayısı ile bir zarar oluşturur. Bu nedenle, yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açmak yetkisi, 340. maddede 309. maddeye yollama yapılmak suretiyle ortaklara ve şirket alacaklılarına da verilmiştir⁵. Ortaklar ve alacaklılar tarafından, anonim ortaklığın gördüğü zarardan “dolaylı olarak” zarar görme gerekçesi ile açılacak davada, tüm dava şartları ortaklığın, açtığı sorumluluk davası gibidir. Başka bir deyişle, alacaklılar ve ortaklar sorumluluk davasını anonim ortaklığın yasal temsilcisi sıfatıyla açarlar⁶. Örneğin, bir ortak tarafından ortaklık borçlarının kapatılması amacıyla gönderilen paranın, yönetim kurulu tarafından bu yönde harcanmaması durumunda, ortaklığın fazladan ödediği faiz, cezai şart gibi masraflar ortaklık açısından bir doğrudan zarar oluştururken, alacaklılar ya da pay sahipleri için dolayısıyla zarar niteliğindedir⁷. Ortaklığın malvarlığında meydana gelen bu şekildeki bir azalma ortaklık alacaklılarını da zarara uğratacaktır

Türk Ticaret Kanunu tarafından açıkça düzenlenmiş olmayan diğer bir ihtimal alacaklıların ve ortakların “doğrudan zarar” görmüş olmaları ihtimalidir⁸. Yargıtay TTK'nun 336. maddesinde ortakların doğrudan zarar görmele-ri durumunda tazminatın ortaklara veya alacaklılara verilmesi gerektiğini içtihat etmiştir. Yargıtay ilgili kararında “...TTK 336. maddesinde ise

dava ve kararı iptal ettirmek gerekir.” Bkz. İMREGÜN Oğuz, Kara Ticaret Hukuku Dersleri, 12. Baskı, İstanbul 2001 (Ticaret) s. 357.

⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. OKÇUOĞLU Y.N., Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Hakkında Azlık Oyları İle Dava Açılması Koşulları (TTK m.341), Ali Bozer'e Armağan, Ankara 1998, s.57 – 69.

⁵ Ortaklık iflas etmiş ise, bunlar adına dava hakkı iflas idaresine aittir. Bkz. m.309/2.

⁶ İMREGÜN, Ticaret s. 357.

⁷ TEOMAN Ömer, Yaşayan Ticaret Hukuku, C.I: Hukuki Mütalaalar, Kitap I: 1989 – 1991, İstanbul 1992, s.134. Ne var ki alacaklı ya da pay sahiplerinin dolayısıyla açtıkları davalarda tazminat yine şirkete verilecektir. Çünkü kanun koyucu şirket malvarlığının eski duruma getirilmesi ile birlikte bundan dolayısıyla zarar gören pay sahibi ya da alacaklıların da zararlarının giderilmiş olacağını kabul etmiştir.

⁸ İMREGÜN, Ticaret, s. 357, 358.

doğrudan doğruya zarara uğramaları durumunda yönetim kurulu üyeleri aleyhine hükmedilecek tazminatın doğrudan kendilerine verilmesi şartıyla sorumluluk davası açabilecekleri kabul edilmiş olmakla....” denmiştir⁹. Söz konusu kararda, yönetim kurulu üyeleri tarafından muvazaalı devirler yapılarak, şirketin hileli olarak iflas ettirilmesinden dolayı alacaklıların uğradığı zararın doğrudan zarar olduğu ifade edilmiş ve tazminatın alacaklılara ödenmesi gerektiği belirtilmiştir. Aynı yönde bir başka Yargıtay kararında; açılan davada doğrudan zarar söz konusu ise TTK 336. maddesi gereğince tazminatın ortağa, dolaylı zarar halinde ise tazminatın TTK 309. maddesi gereğince ortaklığa verilmesi gerektiği belirtilmiştir¹⁰.

TTK 336/I. maddesinde yönetim kurulu üyelerinin hem şirkete hem pay sahiplerine hem de alacaklılara karşı sorumlu oldukları belirtilmiştir. Doğrudan doğruya zarar; yönetim kurulu üyelerinin fiilleri sonucunda ortakların veya alacaklıların ortaklığın zararlarından bağımsız olarak gördükleri zarardır. Örneğin, TTK m.399’da öngörülen halde olduğu gibi, yönetim kurulu üyesinin haksız fiili niteliğindeki bir eylemi sonucu pay sahibine veya ortaklık alacaklısına verdiği bu nitelikte bir zarardır. Burada, haksız fiilin mutlaka ortaklığa zarar vermesi de gerekmez. Bu fiillerin ayrıca ortaklığı zarara uğratarak uğratmadığına bakılmaz ise de zarar birlikte gerçekleşmiş de olabilir. Doktrinde bu tip zararlara örnek olarak, bir kimsenin kanuna aykırı olarak düzenlenmiş bilançoya güvenerek pay sahibi olması veya paylarını elden çıkarması, sermaye artırımında ortakların yeni pay alma haklarının ihlal edilmiş olması, alacaklıların bilançonun doğruluğuna güvenerek veya şirketin mali durumu hakkında yönetim kurulu üyelerince verilen yanıltıcı bilgiler sonucunda ortaklığa kredi vermeleri sayılmaktadır¹¹. Sözü edilen durumda, asıl hak sahibi bu kişilerdir. Dolayısıyla dava sonucunda hükümlenilecek tazminat artık şirkete değil davacı olan ortaklara veya alacaklılara ait olacaktır¹². Pay sahibi veya ortaklık alacaklısı ile aradaki ilişki akdi bir ilişki olmadığı için, davanın dayanağı haksız fiildir ve davacının yönetim kurulu üyesinin kusurlu olduğunu kanıtlaması gerekecektir. Nitekim Yargıtay 11. HD. 11.03.2002 T., E.2001/9198, K.2002/2097¹³ sayılı kararında, kusurlu ve kötü yönetimleri ile anonim ortaklığın faaliyetini

---

⁹ Yarg. 11 HD. T. 17.05.1994, E. 1993/4314, K. 1994/4368, [www. hukukturk.com](http://www.hukukturk.com) (15.03.2009).

¹⁰ Yarg. 11 HD. T.11.06.1981, E. 1981/2329, K. 1981/2988, www.hukukturk.com.(13.03.2009)

¹¹POROY Reha/ TEKİNALP Ünal/ÇAMOĞLU Ersin, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku 10.Tıpkı Basım, İstanbul, 2005 , s.345.

¹²Yarg. 11 HD. 11.03.2002, E.2001/9498, K. 2002/2079; 11 HD. 07.03.2002, E.2001/10145, K.2002/1999, (GÜNEY, N.A., Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul, 2008, s.51, dp.118. nakden).

¹³POROY/ TEKİNALP/ ÇAMOĞLU, s. 341.

durdurmasına ve bunun sonucunda ortaklığın aleyhine takip yapan alacaklının alacağını tahsil edememesine sebep olan yönetim kurulu üyelerinin alacaklı davacıya karşı doğrudan doğruya sorumlu olduğu görüşünü benimsemiştir.

İlgililer tarafından açılacak sorumluluk davalarında üzerinde durulması gereken diğer bir husus ise zamanaşımı sorunudur. Yönetim kurulu üyeleri aleyhine, TTK 336 ve 337. maddelere dayanılarak açılacak sorumluluk davalarında zamanaşımı süresinin ne olacağı sorunu, 340. maddede yapılan yollama neticesinde 309. maddenin uygulanması ile çözümlenecektir. TTK 309. madde, ilk yönetim kurulu üyelerinin, kuruluşan doğan sorumluluk başlığını taşıyan 305, 306, 307 ve 308. maddeleri gereğince sorumlu olmaları sebebiyle açılacak sorumluluk davalarının tâbi olduğu zamanaşımını düzenlemektedir. Bu nedenle 309. madde hükmü, ilk yönetim kurulu üyeleri aleyhine açılan sorumluluk davalarında doğrudan doğruya uygulama alanı bulacaktır. Bunun yanında müdürlerin sorumluluğuna gidilmesi durumunda da bu maddede belirtilen zamanaşımı uygulanacaktır. Şöyle ki, 342. madde, müdürleri, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ait hükümlere göre sorumlu tutmaktadır. Yönetim kurulu üyelerinin müdürlerin fiilleri sebebiyle sorumluluğunu düzenleyen 346. madde, bu sorumlulukta 336. maddenin uygulanacağını belirlemiştir. TTK 336 maddeye dayanılarak açılacak davalarda ise, 309. maddede belirtilen zamanaşımı süreleri anılan hallerde de uygulanacaktır.

Bununla beraber, bazı özel durumlarda zamanaşımı süresi değişik olabilir. Örneğin İMREGÜN TTK m. 310 (Tasarı m. 559) uyarınca ilk yönetim kurulu üyeleri ortaklığın tescilinden itibaren 4 yıl geçmedikçe ibra edilemeyecekleri için, iki yıllık kısa zamanaşımı süresinin ilk yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu açısından dört yıla çıkarılması gerektiğini savunmaktadır¹⁴. Tasarı, bu yönde bir düzenleme yapmamıştır.

Diğer bir özel düzenleme rekabet yasağına aykırılık hali için getirilmiştir. Rekabet yasağına aykırılıkta, çok kısa bir zamanaşımı öngörülmüştür. TTK m.335/f.3 (Tasarı m.396/f.3) 'e göre, "*Bu haklar, zikredilen ticari muamelelerin yapıldığını veyahut idare meclisi azasının diğer bir şirkete girdiğini sair azaların öğrendikleri tarihten itibaren üç aylık ve herhalde vukularından itibaren bir yıllık mürruzamana tabidir. (4) Yönetim Kurulu üyelerinin sorumluluklarıyla ilgili hükümler saklıdır*". Burada kullanılacak haklar, şirketin ilgili yasağı aykırı davranan yönetim kurulu üyesinden tazminat istemek veya tazminat yerine yapılmış işlemi şirket adına yapılmış

¹⁴ İMREGÜN, Hukuksal Sorum s.276.

saymak veya üçüncü kişiler hesabına yapılan sözleşmelerden doğan menfaatlerin şirkete devrini talep etmektir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 309. maddesinin son fıkrasında çeşitli ihtimallere göre üç tip zamanaşımı süresi tayin edilmiştir. Anılan düzenlemeye göre: *“Mes’ul olan kimselere karşı tazminat istemek hakkı davacının zararı ve mes’ul olan kimseyi öğrendiği tarihten itibaren iki yıl ve her halde zararı doğuran fiilin vukuu tarihinden itibaren beş yıl geçmekle müruruzamana uğrar. Şu kadar ki; bu fiil cezayı müstelzim olup Ceza Kanununa göre müddeti daha uzun müruruzamana tabi bulunuyorsa tazminat davasına da o müruruzaman tatbik olunur”*¹⁵.

Söz konusu düzenleme Tasarı'nın 560. maddesinde de büyük ölçüde korunmuştur. Madde gerekçesinde anılan maddenin TTK 309. maddesinin tekrarı olduğu belirtilmiştir¹⁶.

“Sorumlu olanlara karşı tazminat istemek hakkı, davacının zararı ve sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren iki ve her halde zararı doğuran fiilin vukuu gününden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Şu kadar ki, bu fiil cezayı gerektirip Türk Ceza Kanunu'na göre daha uzun dava zamanaşımına tabi bulunuyorsa, tazminat davasında da bu zamanaşımı uygulanır”.

B. İKİ YILLIK SÜRE

TTK 309. maddedeki düzenleme “...zararı ve mesul olan kimseyi öğrendiği tarihten itibaren iki yıl...” şeklindedir. İki yıllık zamanaşımı süresinin başlangıcı davacının, zararı ve sorumlu olan kimseyi öğrendiği tarihtir. Sürenin başlaması için yalnız sorumlunun veya yalnız zararı öğrenme yeterli değildir. Her ikisinin birden öğrenilmesi gerekir. Burada üzerinde durulması gereken sorunlar; zararın ve sorumluların şirket tarafından öğrenilmesi ile zamanaşımı süresinin diğer davacılar için de başlayıp, başlamayacağı ve sorumlulardan birinin öğrenilmesi ve diğerlerinin öğrenilmemesi ihtimalinde zamanaşımının sorumlu yönetim kurulu üyeleri için ayrı ayrı başlayıp

---

¹⁵ TTK m.309'un Prof. Hirsch tarafından hazırlanan ilk şeklinde, İsviçre BK.'nun 760. maddesinden yola çıkılarak kısa zamanaşımı süresi beş yıl ve uzun zamanaşımı süresi de on yıl kabul edilmişti. Ancak Adliye Encümeni Mazbatasında ifade edildiği üzere, düzenlenen bu süreler memleketin ihtiyaçlarına uygun görülmediğinden iki ve beş yıla indirilmiştir. Bkz. TANDOĞAN H., Anonim Şirket İdare Meclisi Azalarına Karşı Açılacak Mesuliyet Davalarının Müruruzamanı Hakkında Bazı Düşünceler, Batider 1965, C.III, S.1, s.122; MİMAROĞLU, Sait Kemal, Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti, Ankara, 1967, s.120,121.

¹⁶ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), S.Sayısı:96, Dönem:23, Yasama Yılı, 2, s. 263.

başlamayacağıdır. Zararın devam ediyor olması durumunda zamanaşımının ne zaman başlayacağına da üzerinde durulmalıdır.

1. Zararın öğrenilmesi

İki yıllık kısa zamanaşımı, zararın ve sorumlunun öğrenilmesinden itibaren başlar. Zararın öğrenilmesi ise zarar verici eylemin bilinmesi değil, zararın niteliğinin, unsurlarının ve kapsamının öğrenilmesi demektir¹⁷. Zararın doğmasına yol açan eylemin niteliğine göre zamanaşımı süresinin başlangıç tarihi değişecektir. Zarar bir bütün halinde oluşmuş ise ve bütün aynı zamanda öğrenilmiş ise zamanaşımının başlama tarihi açısından bir sorun yoktur¹⁸. Ancak zararın hepsinin birden öğrenilmemesi veya zararın parça parça oluşması durumunda güçlük yaratabilir. Zarar verici eylem sonucunda doğan zarar süreklilik gösteriyor olabilir. Aynı zamanlarda zarar doğuyorsa her bir zarar için ayrı zamanaşımı süresi başlayacaktır. Eğer zarar gelişen bir olayın sonucunda meydana geliyorsa, bu gelişme bitince zamanaşımı başlar. Nitekim borçlar hukukunda da haksız fiillerde yeni olaylar, zarar görenin önceden tahmin edemeyeceği yeni zararlar doğurmuşsa, bu hususta yeni zararın öğrenildiği tarihten itibaren yeni bir zamanaşımı süresinin yürüyeceği kabul edilir¹⁹. Yargıtay 30.09.2004 yılında verdiği kararında da “...Zararlandırıcı eylem devam ettikçe öğrenilmiş bir eylem söz konusu olmayacağı gibi, zamanaşımın başlamasından da söz edilemeyeceği gibi, mahkemece bu yön araştırılmadan zamanaşımı nedeniyle, davanın reddine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir²⁰.” şeklindeki ifadesi ile zararın devam etmesi durumunda kısa zamanaşımı süresinin başlamayacağına altını çizmiştir.

Davacı ortaklık olduğunda, ortaklık adına dava açmaya karar verme yetkisi de genel kurulda bulunduğuna göre, ortaklığın zararı ve sorumlu olan kişiyi öğrenebilmesi, ancak buna genel kurulun söz konusu zararı ve sorumlu kişileri öğrenmesi ile olanaklıdır. Dolayısıyla, ortaklık adına denetçilerin veya “dolaylı zarar” nedeniyle ortaklık hesabına ortakların açacağı davalarda iki yıllık zamanaşımının başlangıcı genel kurulun öğrenme, dolayısıyla genel kurulun toplantı tarihidir. Buna karşın, ortaklık alacaklıları, gördükleri “dolaylı zarar” nedeniyle sorumluluk davası açmak için, genel kurulun yönetim kurulu ve denetçiler için verdiği ibra kararı ile bağlı değildir. İki yıllık

¹⁷ EREN, Fikret, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, İstanbul, 2006, s. 795; OGUZMAN M. K. / M. T. ÖZ, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, 2006, s.541.

¹⁸ ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s. 244.

¹⁹ OGUZMAN/ ÖZ, s. 543 vd.

²⁰ Yarg. 11 HD. T. 30.09.2004, E. 2004/1, K. 2004/9872, www.hukukturk.com.(16.03.2009).

zamanaşımının başlama tarihi bunların zararı ve sorumlu kişiyi öğrendikleri tarihtir²¹.

Ayrıca davacılar tarafından fazlaya ilişkin haklar saklı tutularak kısmi dava açıldığı durumlarda, alacağın sadece kısmi dava edilen bölümü için zamanaşımı kesilir, fakat alacağın dava dışı tutulan kesimi için zamanaşımı işlemeye devam eder²². Yargıtay HGK 15.11.1961 tarihli kararında “*Bir alacağın sadece bir bölümünün dava edilmesi halinde zamanaşımı, alacağın ancak ve ancak dava edilen bölümü hakkında kesilmiş olur ve fakat dava dışı kalan bölümü için işler*”²³ şeklinde görüşünü açıklamıştır.

2. Sorumluların öğrenilmesi

Sorumluların öğrenilmesi zamanaşımı süresinin başlaması için şarttır. Fakat sorumlulardan birinin öğrenilmesi durumunda, zamanaşımı süresinin henüz öğrenilmemiş olan sorumlular için de başlayıp başlamayacağı konusu önemlidir. Sorumluların sadece bir kısmının öğrenilmesi durumunda, zamanaşımının sadece öğrenilen sorumlular için başlayacaktır²⁴. Sürenin başlaması için bütün sorumluların öğrenilmesi şart değildir²⁵. Kanunun 309/IV. maddesindeki “mesul olan kimseyi” ifadesi de bu düşüncüyü haklı göstermektedir.. Zarardan sorumlu bulunup da, sorumluluğu öğrenilmeyen kişiler için bu süre yürümez. Sorumlular arasında eksik teselsül vardır, yani

---

²¹ İMREGÜN, Hukuksal Sorum s.276. Ancak bunların sorumluluk davasını açabilmesi için oluşan zarar sebebi ile alacaklarını anonim ortaklıktan tahsil etmede tehlikeye düşmüş olmaları gerekir. Anonim ortaklık bunların alacaklarını öder veya güvence altına alırsa, ortaklık alacaklılarının dava hakkı olmayacaktır. Bkz. İMREGÜN, Ticaret s. 357.

²² KURU Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.II, İstanbul, 2001, s.1540.

²³ Yarg. HGK 15.11.1961, 593/296, KURU, C.II, s.1521.

²⁴ ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s. 244.

²⁵ Bu durumda diğer bir tartışma ise bazı yönetim kurulu ve denetçiler için geçmiş zamanaşımı nedeniyle istenemeyen zararın, diğer üyelerden tam olarak istenebilir istenemeyeceği sorunudur. UÇAR zararın tamamının, sorumluların birinden istenebileceğini, ATAN ise sadece hissesi oranında istenebileceğini düşünmektedir. Kanaatimizce zamanaşımının sorumlulardan bazıları için geçmiş olması durumunda, yönetim kurulu üyeleri şirkete karşı müteselsilen sorumlu olduklarına göre (TTK 336), zararın tamamı diğer sorumlulardan istenebilmelidir. (UÇAR, „Salter, Hukukumuzda Yönetim Kurulu ve Denetçiler ile Sorumluluk Halleri, İstanbul, 1994, s.196; ATAN T.,Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti, Ankara, 1967, s.74) Burada TTK Tasarısı 557. maddesinden de kısaca bahsetmekte yarar var. TTK 336. maddesinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun müteselsil sorumluluk olarak düzenlenmesinin yanında, tasarıda bu görüş yerini farklılaştırılmış teselsül ilkesine bırakmıştır. TTK Tasarısının 557. maddesi ile, sorumlulardan her birinin kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, zarardan müteselsilen sorumlu olacağı düzenlenmiştir. Madde gerekçesinde de; yönetim kurulu üyesinin şirkete tek başına verdiği zarardan dolayı, tüm üyelerin müteselsil olarak sorumlu olmamaları belirtilmiş ve farklılaştırılmış teselsüllün ilkeleri belirlenmiştir. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), S.Sayı:96, Dönem:23, Yasama Yılı, 2,s.258.

zamanaşımı sorumlulardan birisi hakkında kesilirken, diğeri hakkında kesilmeyebilir. Onlara karşı beş yıllık genel süre içinde dava açmak mümkündür.

Şayet ortaklık, sorumlulardan bir kısmını öğrenmesine rağmen, ihtiyarı veya ihmali ile dava açmayarak onları takip etmek imkânını kaybetmişse, yöneticilerin müteselsil borçlu sıfatıyla sorumlu olmalarının bir sonucu olarak BK'nun 147. madde hükmü uygulanır. Bu madde gereğince, ortaklığın davasına maruz kalan sorumlular, tazminat talebinin, ortaklığın dava hakkını kullanmadığı sorumluların hisseleri oranında tenzilini isteyebileceklerdir. Zamanaşımı konusunda özelliği olan diğeri bir durum ise TTK 308. maddesinde belirtilen ilk yönetim kurulu üyelerinin durumudur. İlk yönetim kurulu üyeleri adi kefalete benzer bir sorumluluk altında bulunmaktadır²⁶. Bu nedenle zararın birinci derecede sorumlular tarafından tazmin edilmemesi ihtimalinde bu kişilere başvurulabilecektir. Davacılar birinci derecede sorumlularına karşı gerekli takipleri yapmadan, zamanaşımı süresini geçirmişlerse, ikinci derecede sorumlu olan ilk yönetim kurulu üyeleri de, takibinde ihmal gösterilen alacak miktarı oranında kendi tazminat borçlarının tenzilini talep edebilmelidirler²⁷.

2. Öğrenme problemine davacılar yönünden bakış²⁸

Sözü geçen üç grup davacı tarafından açılacak tazminat davalarının zamanaşımı sürelerinin başlangıcının tespiti güçlük yaratabilir. Bu hususta iki görüş savunulabilir. Ortakların ve alacaklıların dava hakkının ortaklığın dava hakkından doğan bir dava olduğu kanısında bulunan yazarlar²⁹, ortaklığın ve alacaklıların açacakları davaların zamanaşımının da zararı ve sorumluları ortaklığın öğrendiği andan itibaren yürümeye başlayacağını savunurlar. Bu görüşün temsilcilerine göre, alacaklılara ve ortaklara, zararı ve sorumluları öğrendikleri tarihten başlayarak iki yıl içinde dava hakkı verilecek olursa, bu davalarda hükmolunacak tazminatın ortaklığa verilmesi talep edileceğinden, ortaklığın zamanaşımına uğramış tazminat haklarını ortaklar ve alacaklılar aracılığıyla elde etmesi mümkün olacaktır. Zaten, ortakların ve alacaklıların dava hakları ortaklığın dava hakkından doğduğuna göre, ortaklığa verilmek üzere talep edilebilecek tazminatın ortaklığın bu tazminatı talep etmek imkânı olduğu sürece var olması pek tabii bir sonuçtur. Yargıtay'ın da bu görüşte olduğu söylenebilir.³⁰

²⁶ ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s. 245.

²⁷ İMREGÜN, Hukuksal Sorum, s.249.

²⁸ ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s. 245.

²⁹ İMREGÜN, Hukuksal Sorum, s. 276; DOMANIÇ, s.104; ATAN, s.73.

³⁰ Yarg. 11 HD. 31.05.1976, E. 76/430, K.76/2933, ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s.245, dp.12b; Yarg. 11 HD. 22.12.1998, E.87/858, K.88/1052, TÜRK H.S., Anonim Ortaklık Yönetim Ku-

Buna karşı ortakların ve alacaklıların dava haklarının ortaklığın dava hakkından bağımsız nitelik taşıdığını kabul eden yazarlara göre³¹, zamanaşımını başlatan şartların her davacı için ayrı ayrı ele alınması gerekir. Bu şartlar zararın ve sorumluların öğrenilmesi olduğuna göre; davacıların zararı ve sorumluları öğrendiği tarihin tespiti, her biri için zamanaşımı süresini ayrı olarak başlatacaktır. Bu görüşün kabulü halinde ise ortaklık için geçmiş olan zamanaşımının, alacaklılar ve ortaklar bakımından daha geçmemiş olması mümkündür. Böylece ortaklık zararını yine de karşılama imkânı bulabilir. Çamoğlu³² bu durumun dolayısıyla zararlara dayanan dava haklarının mahiyetine aykırı düşmeyeceği kanaatindedir. Yazara göre; TTK m. 309'daki dava hakkı, ortaklara ve alacaklılara menfaatlerini koruyabilmeleri amacıyla verilmiştir.

Burada belirtilmesi gereken diğer bir konu ise TTK Tasarısının 555. maddesinin birinci fıkrasında şirketin uğradığı zararın tazminini talep etme hakkı, TTK'dan farklı olarak, sadece şirkete ve pay sahiplerine verilmiştir. Böylelikle, şirketin borçlarını ödediği sürece alacaklıların zarara uğramayacağı gerekçesi ile kural olarak alacaklıların şirketin uğradığı zararlarda davacı sıfatı olmadığı kabul edilmiştir.³³ Fakat TTK Tasarısının 556. maddesinde farklı bir düzenleme vardır. Şirketin iflası halinde, şirketin uğradığı zararın tazminini talep hakkı şirket ve pay sahipleri yanında alacaklılara da verilmiştir. Davacı sıfatına sahip kişiler öncelikle taleplerini iflas idaresine bildirecekler, iflas idaresi gerekli davayı açmadığı takdirde ilgili kişiler de dava açabileceklerdir.

Genel kurul tarafından verilen ibra kararı kural olarak YK üyelerinin ilgili dönem için sorumlu olmamaları sonucunu doğurmaktadır. İbra kararından sonra, ibranın kapsamına giren işlemler için üyeler aleyhine şirket tarafından sorumluluk davası açılmayacaktır³⁴. Bununla beraber, ibra kararı genel kurul tarafından bilinmeyen olaylardan doğan sorumluluğun ortadan kalkması anlamına gelmez³⁵. Ayrıca, genel kurula katılmayan veya toplantıya katılmakla birlikte karara muhalif kalarak, bunu tutanağa geçiren

---

rule Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davalarında Zamanaşımı ve Başlangıcı, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu VI, Ankara 1989, s.41.

³¹ POROY/ TEKİNALP/ ÇAMOĞLU, s.339; HELVACI Mehmet, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Bası, İstanbul 2001, s.148; PEKCANİTEZ Hakan, Anonim Ortaklıklarda Denetçiler Tarafından Açılacak Davalar, Kudret Ayiter'e Armağan, Ankara 1987, s.460.

³² ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s. 246.

³³ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), S.Sayısı: 96, Dönem: 23, Yasama Yılı, 2, s. 257.

³⁴ ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s. 218.

³⁵ UÇAR, s.157.

“dolayısıyla zarar gören pay sahipleri ve alacaklılar” ile “doğrudan doğruya zarara uğrayan pay sahipleri ve alacaklıların” dava hakkı, alınan ibra kararından etkilenmeyecektir³⁶. Aynı şekilde ortaklığın dava hakkının zamanaşımına uğradığı ihtimalde ortakların ve alacaklıların zamanaşımının henüz dolmamış olması da ihtimal dâhilindedir. Tasarının 558. maddesinde ibranın etkisi özel olarak düzenlenmiştir. Böylece ibra kararına katılarak olumlu oy kullanan pay sahipleri ile ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava hakkı, ibra kararının kapsamı ile sınırlı olmak üzere ortadan kalkacaktır. Diğer pay sahiplerinin dava hakkı ise ibra tarihinden itibaren altı ay geçmekle düşecektir.

Kanaatimiz de zamanaşımı süresinin başlangıç şartlarının alacaklılar, ortaklık ve ortaklar açısından ayrı ayrı ele alınması gerektiği yönündedir.

BEŞ YILLIK SÜRE

Yönetim kurulu üyeleri için açılacak sorumluluk davalarında zamanaşımını düzenleyen TTK'nun 309. maddesindeki süreler incelendiğinde; kanun koyucunun dava açılacak süreye bir üst sınır koyduğu görülmektedir. Sorumluların ve zararın öğrenilmemesinden itibaren başlayacak iki yıllık kısa zamanaşımı süresinin yanında Kanun “*her halde zararı doğuran fiilin vukuu tarihinden itibaren beş yıl geçmekle müruzu-zamana uğrar.*” şeklindeki düzenlemeye yer vermiştir. Beş yıllık uzun zamanaşımı süresinin uygulanmasında davacılar tarafından zararın ve sorumluların öğrenilmemiş olması önemli değildir³⁷.

Kanun beş yıllık sürenin başlangıcını “fiilin vuku tarihi” olarak ifade etmektedir. Fakat fiilin vuku tarihinin yönetim kurulunun ilgili kararı aldığı tarih mi, yoksa karardan dolayı zararın doğduğu tarih mi olduğu konusu üzerinde de durulmalıdır.

Dava açılabilmesi için öncelikle ortada şeklen geçerli bir yönetim kurulu kararı olması gereklidir. Aksi halde yönetim kurulu olarak üyelerin sorumluluğu doğmaz. Şeklen geçerli olmayan bir karar uygulandığında oluşan zarardan uygulayıcılar sorumlu olacaktır. Örneğin, şirketi temsile yetkili kişiler, yönetim kurulu kararı olmaksızın, üçüncü kişilerle işlem yapmışlar ise kural olarak yönetim kurulu üyeleri bu işlemde sorumlu olmazlar. Yönetim kurulu kararı olmaksızın, işlem yönetim kurulu üyelerinin

³⁶ POROY/TEKİNALP/ ÇAMOĞLU, s. 350.

³⁷ARSLAN İbrahim, Anonim Şirkette Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu ve Şirket Adına Açılacak Sorumluluk Davasında Şirketin Temsili Sorunu, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XVI, Ankara 1999, s. 124.

bazıları tarafından yapılmış ise, işlemi üçüncü kişi ile yapan üyeler sorumlu olurlar³⁸.

Yönetim kurulu tarafından alınan karar yanlış bir karar olsa bile, bu karar sonucunda sorumluluk davası açılabilmesi için zararın oluşması gereklidir. Özetle TTK 309. maddeye göre yönetim kurulunun sorumluluğuna gidebilmek için ortada şeklen geçerli bir karar olması ve karar sonucunda zararın oluşması gereklidir. Örneğin; yönetim kurulu tarafından ödeme gücü olmayan üçüncü kişiye büyük miktarda kredi verilmesi yanlış bir karardır. Fakat üçüncü kişi krediyi zamanında geri öderse herhangi bir zarar doğmayacaktır. Ödemezse zarar doğacak ve TTK 309. maddesindeki zamanaşımı süreleri işlemeye başlayacaktır.

Doktrinde TANDOĞAN, beş yıllık zamanaşımı süresinin yetersiz olduğu görüşünü savunmaktadır. Öyle ki; yönetim kurulu bazen üyelerinin sorumluluğunu gerektirecek bir karar almakta fakat bu kararın zararlı neticeleri kararın alınması tarihinden beş yıl sonra ortaya çıkmaktadır. Örneğin, yönetim kurulu taahhütlerini düzgün ve vaktinde yerine getiremeyecek bir firmayla sözleşme yapılması hususunda, firmanın durumunu iyice incelemeyerek, hatta bazen o firmayı kayırarak kasta dayanan bir karar almaktadır. Sonradan firmanın taahhüdünü yerine getirmemesi dolayısıyla firmaya karşı açılan tazminat davası neticelenip de firmanın bu tazminatı ödemekten aczi dolayısıyla anonim ortaklığın zararı tahakkuk edinceye kadar yönetim kurulunun karar tarihinden itibaren beş seneden fazla zaman geçmiş olmaktadır. Böylece, yönetim kurulu üyelerinin aldıkları kararlardan sorumlu tutulmaları imkânı ortadan kalkmaktadır. Gerçi firmaya karşı takibe geçilince, anonim ortaklığın bir zararı doğmuştur; anonim ortaklık yönetim kurulu üyelerine karşı da sorumluluk davası açılabilir. Ancak uygulamada kararı alan yönetim kurulu iş başında kaldıkça firmaya süreler verilmekte veya dava sadece firmaya karşı açılıp onun aczi tahakkuk edince yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu yoluna gidilmektedir³⁹.

Ayrıca ortakların ve alacaklıların doğrudan zarara uğradığı ihtimalde zamanaşımı konusunda Ticaret Kanununda düzenleme bulunmamaktadır. Dolayısıyla, bu ihtimalin varit olduğu durumlarda Ticaret Kanununda düzenlenen zamanaşımı süreleri değil BK.125’de düzenlenen 10 yıllık zamanaşımı süresi uygulanacaktır.

---

³⁸ İMREGÜN, Hukuksal Sorun s. 267.

³⁹ TANDOĞAN H., Anonim Şirket İdare Meclisi Azalarına Karşı Açılacak Mesuliyet Davalarının Müruruzamanı Hakkında Bazı Düşünceler, Batider 1965, C.III, S.1, s.122.-123.

CEZA ZAMANAŞIMI

TTK m.309/ f.IV'ün ifadesi, "...beş yıl geçmekle müruruzamana uğrar. Şu kadar ki bu fiil cezayı müstelzim olup Ceza Kanununa göre müddeti daha uzun müruruzamana tabi bulunuyorsa tazminat davasına da o müruruzaman tatbik olunur" şeklindedir. Bu düzenleme gereğince yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna yol açacak fiil aynı zamanda suç teşkil ediyorsa ve bu suç için belirlenen zamanaşımı süresi, 309. maddede düzenlenen zamanaşımı süresinden uzun ise, suç için tayin edilen zamanaşımı hukuk davasında da uygulanacak, TTK 309/IV. maddede belirtilen zamanaşımı bu süre kadar uzamış olacaktır. Suç teşkil eden fiilin zamanaşımı süresi kanunda düzenlenen süreden daha kısa ise uygulanmayacaktır. Ancak unutulmamalıdır ki, uzun ceza zamanaşımı, sadece davalılardan eylemi suç teşkil eden kişi için uygulanır, yoksa faille birlikte hukuki sorumluluğa tâbi olan kişiler hakkında uygulanması söz konusu değildir⁴⁰.

Ceza davalarındaki dava zamanaşımı süresi, suçun gerçekleşme tarihinden itibaren davanın sonuçlanması gereken süreyi belirtir. Ceza davalarında zamanaşımı süresi davanın sonuçlanarak ceza verilmesine yöneliktir. Zamanaşımı geçtikten sonra dava görülemez. Hukuk davalarında ise zamanaşımı davanın açılmasına yönelik bir süredir. Çünkü hukuk davalarında dava açıldıktan sonra sonuçlanması için belli bir süre sınırlaması yoktur. Ceza zamanaşımı süresinin sorumluluk davası hakkında da geçerli olduğunu kabul edebilmek için fail hakkında ceza davası açılmış olması gerektiği fikri⁴¹ savunulmakla beraber soyut suç ikrarının dahi yeterli olduğunu düşünen yazarlar⁴² da vardır. Yargıtay 27.03.1997 tarihli kararında, mahkemeden ceza zamanaşımının uygulanmasının talep edilmesi durumunda, yönetim kurulu üyesi aleyhine ceza davası açılıp açılmadığının, açılmış ise ceza dosyalarının getirtilerek incelenmesi gerektiğine karar vermiştir⁴³. Kanaatimizce yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu gerektiren fiil, değişik zamanaşımına tâbi değişik suçlar olarak nitelendirilebilir. Bu nedenle henüz bir ceza davası açılmadan, ceza mahkemesinde bu yönde bir talepte bulunmadan hukuk mahkemesinde uygulanması gereken zamanaşımı süresinin tespit edilmesi oldukça güç olacaktır. Dolayısıyla ceza zamanaşımının sorumluluk davasında uygulanabilmesi kişi hakkında ceza davasının açılmış olması gerektiği fikri bize de daha uygun görünmektedir. Bununla birlikte TTK m. 309/IV'ün ifadesinden böyle bir sonuca rahatlıkla ulaşılamadığını

⁴⁰ ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s.248.

⁴¹ ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s.251.

⁴² EREN, s. 436.

⁴³ Yarg. 11 HD. T. 27.03.1997, E. 1997/108, K. 1997/2146, www. hukukturk. com. (16.03. 2009).

belirtmekte fayda görmekteyiz. Maddede sadece fiilin aynı zamanda bir suç teşkil etmesi ve Ceza Kanununa göre daha uzun bir zamanaşımına tâbi olmasından söz edilmekte, bir ceza davası açılmış olması şartı aranmamaktadır. Uygulamada kabul edilen ve bize de pratik görünen çözüm şekli ile Kanundaki düzenlemenin uyumlu hale getirilebilmesi için Tasarıya bu yönde bir ibare eklenmesi faydalı olabilecektir.

Türk Ticaret Kanunu Tasarısının konuyu düzenleyen 560. maddesinde ceza zamanaşımı ile ilgili cümle değiştirilmiştir. “Şu kadar ki, bu fiil cezayı gerektirip Türk Ceza Kanunu’na göre daha uzun dava zamanaşımına tabi bulunuyorsa, tazminat davasında da bu zamanaşımı uygulanır” şeklini almıştır. Tasarının madde gerekçesinde; değişikliğin amacının; cezai yönden söz konusu olan sürenin dava zamanaşımı olduğunun belirtilme ihtiyacı, olduğu ifade edilmiştir⁴⁴.

II. ANONİM ORTAKLIK ADINA AÇILACAK DAVALARDA ZAMANAŞIMI SÜRELERİ

A. GENEL OLARAK

Ortaklık adına dava açma yetkisi genel kuruldadır(TTK m.341). Genel kurul bu yetkiyi adi toplantı ve karar yetersayılarıyla alacağı bir kararla kullanır. Bunun yanında, genel kurulda, esas sermayenin 1/10’ünü temsil eden bir azınlık, dava açılması talebinde bulunursa, ortaklık tarafından yönetim kurulu üyesi aleyhinde, bu yolda bir genel kurul kararı varmış gibi sorumluluk davası açılması gerekir. Genel kurul dava açılmasına karar verir veya sermayenin 1/10’ünü oluşturan azınlığın genel kurulda böyle bir talebi olursa, talebin yapıldığı genel kurul tarihinden itibaren 1 ay içinde dava açılması gerekir. 1 ay içinde dava açılmazsa, dava hakkı düşmez, sadece dava açmayan yetkili organ sorumlu olur⁴⁵.

Anonim ortaklık yönetim kurulu üyelerinin kanun ve ana sözleşme hükümlerine aykırı işlem, eylem veya ihmalleriyle ortaklığa verdikleri zararlar nedeniyle kendilerine karşı açılacak sorumluluk davalarında hangi zamanaşımının uygulanacağı ve bunun hangi tarihte işlemeye başlayacağı doktrinde oldukça tartışılan bir meseledir.

Anonim ortaklıkların ekonomik hayatta giderek artan rolü meselenin bir çözüme kavuşturulmasını gerektirmektedir. Varılan çözüm tarzı, anonim ortaklığın yönetim kurulu üyelerinden başka – ya onların sorumluluğuna

---

⁴⁴ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), S. Sayısı: 96, Dönem: 23, Yasama Yılı, 2, s. 263.

⁴⁵ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 331.

ilişkin hükümlere ya da aynı hükümlere yapılan yollamalar nedeniyle – müdürleri ve denetçileri (TTK m.359) bakımından da önem taşımaktadır. Üstelik anonim ortaklık yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin sorumluluğuna ilişkin hükümler, genel ve özel yollamalar sonucunda sermayesi paylara bölünmüş komandit (TTK. m. 476/II; 481) ve limited ortaklıklarla (TTK m.556), kooperatiflerin (KK m.98) yönetim ve denetim organları hakkında da uygulandığı için verilecek cevaplar oldukça geniş bir çevreyi ilgilendirmektedir⁴⁶.

Buna ilaveten, yönetim kurulu üyelerine karşı açılan sorumluluk davalarının çoğunluğu, uygulamada ortaklık adına açılmakta olduğundan⁴⁷, tam bu noktadaki tartışmaların sonuçlandırılması önem arz etmektedir.

B. GENEL ZAMANAŞIMI SÜRELERİ

TTK 309. maddesinde belirtilen iki yıllık sürenin şirketin açacağı davalar için de geçerli olup olmadığı hususu önemlidir. Doktrindeki bazı yazarlar⁴⁸ tarafından; zamanaşımının düzenlendiği 309. maddede özellikle ortakların ve alacaklıların dava haklarının düzenlendiği ve bu madde, 340. madde ile birlikte değerlendirildiğinde, yönetim kurulu üyelerinin 336 ve 337. maddelerde düzenlenen sorumluluk hallerinde iki yıllık zamanaşımının sadece ortaklar ve alacaklılar için geçerli olduğu, şirketin dava hakkının ise genel hükümlere göre tespit edilmesi gerektiği görüşü savunulmuştur. Bu görüşe göre; şirketin davacı olması durumunda; BK 126. maddesindeki “ *bir şirketin müdürleri, temsilcileri ile şirket veya ortaklar arasındaki davalar 5 yıllık zamanaşımına tabidir.*” şeklindeki düzenleme uygulanmalıdır. Hâkim olan görüş⁴⁹ ise; tüm davacılar için TTK 309. md. hükmünün geçerli olduğudur. TTK 340. maddenin, TTK’nun 309. maddesine atıf yaparak, 336 ve 337. maddelerindeki yönetim kurulu üyelerine yüklenen sorumluluklar açısından da uygulanacağı öngörüldüğüne göre, asıl zarar gören şirket ve ortaklar farklı zamanaşımına tâbi olmamalıdır. Ayrıca BK’nun 126. maddesi, özel düzenleme olmadığı hallerde uygulanacak genel bir hükümdür. Bu konu ile ilgili özel düzenleme ise TTK’nun 309. maddesidir. Bu maddede öngörülen zamanaşımı sürelerinin ortaklığın açacağı sorumluluk davalarında

⁴⁶ TÜRK H.S., s. 6; TANDOĞAN, s.122; ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s.266.

⁴⁷ TÜRK, s. 8.

⁴⁸ DOMANIÇ, s.104; ASLANLI, C. II, s.194; ANSAY, Anonim Şirketler, s 131.

⁴⁹ ÇAMOĞLU, Sorumluluk s.226, HELVACI, s.148; HELVACI M., Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyeleri ve Müdürlerin Ortaklığa Karşı Sorumluluklarının Tabi Olduğu Zamanaşımı, Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan, İstanbul, 2003, s.273-276 (Zamanaşımı), s.274.

da uygulanması gerektiğini savunan diğer görüşe göre⁵⁰, her ne kadar 340. maddenin kenar başlığı “ortaklar ve alacaklılardan” bahsetmekte ve böylece zamanaşımı konusunda 309. maddeye yapılan atfın sadece ortaklar ve alacaklıların açacakları davalarda yürüyeceği zannını uyandırmakta ise de madde metni bu izlenimi silecek niteliktedir. Gerçekten 340. madde, 309. maddenin TTK “366 ve 337. maddeler gereğince yönetim kurulu azalarına yükletilen mes’uliyet hakkında” uygulanacağını ifade etmektedir. 336 ve 337. maddelere göre ise asıl dava hakkı sahibi anonim ortaklıktır. Pay sahipleri ile alacaklıların dava hakkı ise ikinci derecede olup ortaklığın dava hakkından kaynaklanmaktadır. Sorumluluk davaları bir bütündür. Atfın TTK m. 340’da olup, 341’de yer almaması sonucu değiştirmez⁵¹. Bu sebeple iki yıllık zamanaşımı süresinin anonim ortaklık hakkında da uygulanması gerekir. Bu suretle yöneticilere karşı açılacak sorumluluk davalarının zamanaşımı süresinin davacılar yönünden farklı müddetlere tabi tutulması da önlenmiş olacaktır. Aksi görüş, aynı hukuki sebebe dayalı davalar arasında zamanaşımı farklılıklarına yol açmaktadır ve nihayet kanun koyucunun yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davalarında özel ve kısa süreler koyma politikasına da aykırıdır⁵².

BK 126. maddesindeki hükmün, TTK’nun 309. maddesi karşısında genel hüküm mahiyeti taşıdığı ve uygulanması gerektiğinde özel hükmün tercih edileceği şüphesizdir. Fakat BK 126. maddenin 4. bendindeki değişikliğin daha sonra olduğu dikkate alınarak 309. maddenin tadile uğramış olduğu söylenebilir mi? ÇAMOĞLU’na göre, BK 126. madde, özel zamanaşımı hükümleri bulunmayan hallerde uygulanabilecek genel bir hükümdür. Yöneticilere karşı açılacak sorumluluk davasının zamanaşımını düzenleyen TK m.309 özel hüküm mahiyetinde olduğu için BK’nun 126. maddesinin 4. bendinin uygulanması söz konusu olamaz. Şayet kanun koyucu yönetim kurulu üyeleri aleyhine açılacak sorumluluk davasının zamanaşımı sürelerini değiştirmek iradesini taşısa idi, bunu açık bir hükümle gerçekleştirebilirdi⁵³.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi doktrinde ağırlıklı olarak benimsenen görüşe paralel olarak yönetim kurulu üyelerine karşı açılacak sorumluluk davalarının tabi olacağı zamanaşımı bakımından davacının sıfatına göre bir ayırım yapmamış 340. maddenin yollamasıyla uygulama alanı bulan 309.

---

⁵⁰POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s.345; ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s.226; HELVACI, s. 148; PEKCANITEZ, s.459.

⁵¹POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s.339.

⁵²POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s.345.

⁵³ÇAMOĞLU, Sorumluluk, s.226.

maddedeki zamanaşımı sürelerinin doğrudan doğruya ortaklık adına açılan davalarda da uygulanacağını belirtmiştir⁵⁴.

C. TMSF'E DEVREDİLEN BANKALARLA İLGİLİ ÖZEL ZAMANAŞIMI SÜRESİ - BANKACILIK KANUNU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Konu ile ilgili olarak 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun⁵⁵ 133 ve 141. maddelerinde özel düzenleme vardır. 133. maddedeki düzenleme;

“Faaliyet izni kaldırılan bankaların tasfiyelerinin tamamlanması ancak iflas veya tasfiye masa alacaklarının tahsil edilememiş olması halinde, bankanın sorumlulukları tespit edilen ortakları, yönetim kurulu eski üyeleri ve denetçileri aleyhine varsa ibralarının iptali ve işlemleri nedeniyle verdikleri zararın tazmini için tasfiyenin tamamlanmasını müteakip 5 yıl için fon tarafından dava açılabilir.

...Bu bankaların başka bir bankaya devredilmesi ya da başka bir banka ile birleşmesi, hisselerinin üçüncü kişilere devredilmesi ya da tasfiyelerine karar verilmesi halinde, bu işlemlerin tamamlanmasını takip eden **beş yıl içinde** bankanın sorumlulukları tespit edilen yönetim kurulu eski üyeleri ve eski denetçileri aleyhine varsa ibralarının iptali ve işlemleri nedeniyle verdikleri zararın Fon adına tazmini istemi ile Fon tarafından dava açılabilir. Dava açılmasına dair Fon Kurul kararı dava şartı olarak aranan genel kurul kararı yerine geçer...” şeklindedir.

Görüldüğü gibi madde metninde, TMSF'ye devredilen bankaların yönetim kurulu üyeleri ve denetçileri lehine verilmiş ibra kararının tek taraflı olarak geri alınarak, sorumluluk davası açılabileceği düzenlenmiştir⁵⁶. Genel görüş⁵⁷ ibra kararının geri alınması talebinin mahkemeden tazminat talebiyle birlikte aynı davada istenmesi gerektiği şeklindedir. Fakat Yargıtay 11. HD.15.1.2004, E. 2003/5992, K.2004/250 nolu kararında⁵⁸ aksi görüş

⁵⁴ “Her ne kadar TK 340. maddenin kenar başlığı ortakların ve ortaklık alacaklılarının davalarından söz etmekte ise de, maddenin yollama yaptığı 309. madde hükmünün, ortaklığın davasında da uygulanacağında şüphe yoktur”. Bkz. Yarg. 11. HD. 30.12.1972 E. 72/3561 K. 72/5858 (Batider 1973, C.VII, S. 184–188); 4.12.1974 E. 74/3448 K. 74/3423 (YKD 1975, C.I, s.134-138); 10.5.1983 E.2413 K.2645 (ERİŞ, s.979 N.1261).

⁵⁵ 19.10.2005 tarih, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu (RG 01.11.2005, S. 25983).

⁵⁶ Konu ile ilgili olarak bkz. GÜNEY, s.s.269 vd.

⁵⁷ ÇAMOĞLU, s. 240; KIRCA, İsmail, “İbra Kararının Geri Alınması ve Bankacılık Kanunu'nun 133. maddesi Uyarınca Açılacak Sorumluluk Davalarında İbranın İptali ve Zamanaşımı”, Batider, c. XXIII, S.31, 2006 s.43.

⁵⁸ Söz konusu karar 4389 sayılı Bank. K. 14/7 maddesine göre verilmiştir ki bu madde 5411 sayılı Bank. K. 13. maddesi ile aynıdır. Karar için Bkz. KIRCA, s. 44.

bildirmiş ve Fon'un tek taraflı olarak ibra kararını geri alabileceğini içtihat etmiştir.

Bankacılık Kanununun 133. maddesinde belirtilen süre Fon tarafından maddede belirtilen işlemlerin bitirilmesinden itibaren beş yıldır. TTK 309. maddesinde belirtilen beş yıllık süre ile Bank. K. 133. maddesinde belirtilen beş yıllık sürenin başlangıç tarihleri farklıdır. Bu nedenle bu iki zamanaşımı süresi birbirinden farklıdır. TTK 309. maddesinde belirtilen beş yıllık zamanaşımı süresinin başlangıcı yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere zarar verici eylemin oluş tarihidir. Oysa Bankacılık Kanunu 133. maddesinde belirtilen beş yıllık sürenin başlangıcı bankaların başka bir bankaya devredilmesi ya da başka bir banka ile birleşmesi, hisselerinin üçüncü kişilere devredilmesi ya da tasfiyelerine karar verilmesi halinde, bu işlemlerin tamamlanma tarihidir.

Yine Bank. K. "Zamanaşımı" başlığını taşıyan 141. maddesinde ifade önemlidir. "Bu Kanundan kaynaklanan Fon alacaklarına ilişkin dava ve takiplerde zamanaşımı süresi yirmi yıldır." Şeklinde. Bu süre tanzimi istenen zarara sebebiyet veren fiilin gerçekleşme tarihinden itibaren başladığı savunulmakla⁵⁹ birlikte bu sürenin çok uzun olduğu açıktır. Dolayısıyla bu süre uygulanırken hukuk güvenliği ilkelerine uygun hareket edilmesi gereği kaçınılmazdır⁶⁰.

SONUÇ

Öncelikle belirtmek gerekir ki, TTK 309. maddesinde iki ve beş yıllık zamanaşımı süreleri öngörülmektedir. İki yıllık kısa zamanaşımı süresinin başlangıcı davacının ve zararın niteliğine göre değişiklik göstermektedir. Özellikle zamanaşımın öğrenilen sorumlular için başlayacak olması ve zararın devam ediyor olması ihtimalinde zamanaşımı süresinin başlamayacak olması önemlidir.

Belirtilen iki ve beş yıllık zamanaşımı sürelerinin yeterli uzunlukta olmaması ve zamanaşımının geçmesi nedeniyle hak kayıpları yaşanmaktadır. Davacılar tarafından zararın ve sorumluların öğrenilmesi çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Genelde ortaklık yönetimi konuya vakıf olmakta, fakat genel kurulda alınan ibra kararları ile yönetim kurulu üyelerini aklamaktadır. Uzun zamanaşımı süresi olan, beş yıllık sürenin yönetim kurulunun karar tarihinden itibaren başladığı genel fikrinin kabul gördüğünü düşünürsek, bu sürenin ne kadar kısa olduğu daha da kesinlik kazanmaktadır. Bunun yanında Fon'a

---

⁵⁹ BATTAL Ahmet, Bankacılık Kanunu Şerhi, Ankara, 2006, s.401.

⁶⁰ KIRCA, s. 49.

devredilen bankalarla ilgili olarak getirilen yeni düzenlemeler ise TTK'da düzenlenen beş yıllık uzun zamanaşımını süresinin ne kadar kısa olduğunu vurgular niteliktedir. Bankacılık Kanunundaki özel düzenleme ile devir işlemlerinin bitmesinden itibaren beş yıl içinde fonun, yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler hakkında sorumluluk davası açma hakkı vardır. Burada beş yıllık düzenlemenin TTK 309. maddesine paralel olduğu düşünülse de, bu tarihin yönetim kurulunun ilgili karar tarihinden itibaren değil de, Fon tarafından devir işlemleri bittikten sonra başlaması önemlidir.

KAYNAKÇA

- ARSLAN İ., Anonim Şirkette Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu ve Şirket Adına Açılacak Sorumluluk Davasında Şirketin Temsili Sorunu, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XVI, Ankara 1999, s. 119 – 147.
- ATAN T., Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti, Ankara, 1967.
- BATTAL A., Bankacılık Kanunu Şerhi, Ankara, 2006, s. 142.
- ÇAMOĞLU E., Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul, 2007, (Sorumluluk)
- EREN F., Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, İstanbul, 2006.
- ERİŞ G., Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1995.
- GÜNEY, N.A., Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul, 2008.
- HELVACI M., Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Bası, İstanbul 2001.
- HELVACI M., Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyeleri ve Müdürlerin Ortaklığa Karşı Sorumluluklarının Tabi Olduğu Zamanaşımı, Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan, İstanbul, 2003, s.273-276 (Zamanaşımı)
- İMREGÜN O., Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Ortaklığa Karşı Hukuksal Sorumu, Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, s.255 – 277 (Hukuksal Sorum).
- İMREGÜN O., Kara Ticaret Hukuku Dersleri, Onikinci Baskı, İstanbul 2001 (Ticaret).
- KIRCA İ., “İbra Kararının Geri Alınması ve Bankacılık Kanunu'nun 133. maddesi uyarınca Açılacak Sorumluluk Davalarında İbranın İptali ve Zamanaşımı”, Batıder, C. XXIII, S.31, 2006.
- KURU B., Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.II, İstanbul, 2001.
- MİMAROĞLU, S.K., Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti, Ankara, 1967.
- OGUZMAN M. K./ M. T. ÖZ, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, 2006.
- OKÇUOĞLU Y.N., Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Hakkında Azlık Oyları İle Dava Açılması Koşulları (TTK m.341), Ali Bozer'e Armağan, Ankara 1998, s.57 – 69.
- PEKCANITEZ H., Anonim Ortaklıklarda Denetçiler Tarafından Açılacak Davalar, Kudret Ayiter'e Armağan, Ankara 1987, s.439-495.

POROY R./ TEKİNALP Ü./ ÇAMOĞLU E., Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku 10.Tıpkı Basım, İstanbul 2005, s.345 - 346.

SEZGİN, A., “Yönetim Kurulu Üyesi ile Anonim Ortaklık Tüzel Kişisi Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği”, Doç. Dr. Mehmet Somer’in Anısına Armağan, İstanbul, 2006.

TANDOĞAN H., Anonim Şirket İdare Meclisi Azalarına Karşı Açılacak Mesuliyet Davalarının Müruruzamanı Hakkında Bazı Düşünceler, Batider 1965, C.III, S.1, s.122.

TEOMAN Ö., Yaşayan Ticaret Hukuku, C.I: Hukuki Mütalaalar, Kitap I: 1989 – 1991, İstanbul 1992, s.125 – 134.

TÜRK H.S., Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davalarında Zamaşımı ve Başlangıcı, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu VI, Ankara 1989, s.1-52.

UÇAR S., Hukukumuzda Yönetim Kurulu ve Denetçiler ile Sorumluluk Halleri, İstanbul, 1994.